

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ
ХІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»
(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)

12–13 травня 2016 року
м. Тернопіль

У двох томах
ТОМ 2

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2016

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

Актуальні питання якості медичної освіти (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 12–13 трав. 2016 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – Т. 2. – 364 с.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА АНАТОМІЯ» СТУДЕНТАМ МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ВНЗ

В. А. Черняк, О. О. Шевченко

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Вступ. В наш час широко використовуються сучасні діагностичні методи, які засновані на морфологічних змінах органів та інших анатомічних утворень – УЗД-діагностика, ендоскопія, комп'ютерна томографія тощо. Однак в типових програмах навчальних дисциплін «Анатомія людини» та «Топографічна анатомія і оперативна хірургія» не передбачено вивчення будови органів за даними цих методів дослідження. Є окремі спроби вивчати елементи прижиттєвої анатомії в межах навчальної дисципліни «Анатомія людини», але це не є доцільним, тому що студенти на I курсі ще мають певного обсягу знань, щоб опанувати цей матеріал.

Згідно нагальних потреб сучасної медицини виокремлюється окрема галузь анатомії – «Клінічна анатомія». Предметне поле «Клінічної анатомії» досить широке: це вивчення за даними методів прижиттєвої візуалізації будови органів (УЗД-анатомія, ендоскопічна анатомія, рентгенанатомія, радіологічна анатомія, комп'ютерно-томографічна анатомія тощо), варіантної анатомії, впливу варіантів будови органів та перебіг різних патологічних станів. Зміст навчальної дисципліни «Клінічна анатомія» дозволяє викладати цю дисципліну в цілому студентам V-VI курсів медичних факультетів ВНЗ паралельно із викладанням клінічних дисциплін. Також доцільно в період післядипломної освіти в інтернатурі до навчального плану включати окремі розділи «Клінічної анатомії» за напрямом підготовки інтернів, що дає змогу створити цілісну клініко-морфологічну картину певного патологічного процесу.

Висновки: 1. Включити до навчального плану підготовки студентів медичних вузів V– VI курсів окрему навчальну дисципліну «Клінічна анатомія».

2. Включити до навчального плану післядипломної підготовки розділи навчальної дисципліни «Клінічна анатомія» за спеціальностями інтернів.

Література:

1. Бурих М.П. Про подальше вдосконалення викладання клінічної анатомії /М.П.Бурих// Клінічна анатомія та оперативна хірургія.-2005.-Т.4, № 1.– С.107-109.

2. Вовк Ю.П. Современные аспекты преподавания клинической анатомии и оперативной хирургии/ Ю.П.Вовк //Український журнал клінічної та лабораторної медицини.–2013.– Т.8., № 3.– С.9-12.

3. Каган И.И. Прижизненная визуализация как методическая основа современной клинической анатомии: принципы и опыт применения/ И.И.Каган// Морфологические ведомости.-2011.– №1. – С. 7-16.

4. Каган И.И. Клиническая анатомия в современной морфологии и медицине/ И.И.Каган // Медицинское образование и профессиональное развитие.– 2011.– № 2. -С.53-71.

5. Технологія вивчення анатомії людини/ І.О.Тимошенко, Андрієнко М.І, Дубнік А.О., Самбірська О.О., Філоретова В.В., // Український науково-медичний молодіжний журнал.-2015.– № 3.– С.55-57.

6. Півторак В.І.Можливості підвищення рівня підготовки студентів інтернів з оперативної хірургії та топографічної анатомії / В.І.Півторак // Медична освіта.-2002.-№3.– С. 175-177.

УДК 378.016 : 616.9 – 022.369 – 036.22 – 037

ОСВІТНІ АСПЕКТИ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ІНФЕКЦІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НАДАнням МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Т. О. Чумаченко, В. І. Семішев

Харківський національний медичний університет

EDUCATIONAL ASPECTS OF EPIDEMIOLOGY AND PREVENTION OF HEALTHCARE-ASSOCIATED INFECTIONS

T. O. Chumachenko, V. I. Semishev

Kharkiv National Medical University

В статті висвітлюються завдання Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо безпеки пацієнтів та запобігання випадків інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги (ПМД). Робиться висновок про необхідність збільшення обсягу підготовки студентів, які навчаються за спеціальностями «Медицина» та «Стоматологія», з епідеміології ІМПД, дезінфекції, стерилізації, організації профілактичних та протиепідемічних заходів, системи інфекційного контролю. Проблема ПМД, завдяки її складності та комплексності, може бути вирішена зусиллями лікарів різних спеціальностей, тому студенти медичних вищих навчальних закладів повинні отримати базові знання з епідеміології та профілактики ПМД при вивченні епідеміології, які повинні поглиблюватися та розширюватися на післядипломному етапі медичної освіти.

The article highlights the goals of the World Health Organization on patient safety and prevention healthcare-associated infections (HAI). Authors conclude that it is necessary to increase training of students who study the field of «Medicine» and «Dentistry» on the epidemiology of HAI, disinfection, sterilization, preventive and anti-epidemic measures, infection control systems. HAI problem because of its difficulty and complexity can be solved by the efforts of doctors of various specialties, medical students because higher education institutions should receive basic knowledge of epidemiology and prevention HAI the study of epidemiology, which should deepen and expand postgraduate medical education stage.

Вступ. Останнім часом Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) приділяє особливу увагу безпеці пацієнтів, що є основоположним принципом медичної допомоги [1, 2]. Кожний етап медичного забезпечення хворого має певну небезпеку, яка може супроводжувати процеси діагностики, лікування, догляду за хворим, профілактики та ін. Але найпоширенішим несприятливим явищем при наданні медичної допомоги населенню є інфекції, пов'язані з медичною допомогою (ІПМД) [2, 3]. ІПМД можуть вражати пацієнтів в будь-яких типах установ, де вони отримують медичну допомогу, і можуть також з'являтися після виписки пацієнтів. Крім того, вони включають професійні інфекції серед персоналу. На сьогоднішній день жодна медична установа і жодна країна не можуть заявити про те, що вони вирішили проблему ІПМД. На основі даних, отриманих при дослідженнях в деяких країнах, можна припустити, що ІПМД щорічно вражають сотні мільйонів пацієнтів у всьому світі [2, 3]. Кожен день ІПМД призводять до тривалого перебування пацієнтів в лікарнях, довгочасної інвалідності людей, невиправданих випадків смерті, формування підвищеної стійкості мікроорганізмів до протимікробних препаратів, масових додаткових витрат держави на систему охорони здоров'я, високих витрат для пацієнтів та їх сімей тощо [4, 5].

Основна частина. ВООЗ створила Всесвітній альянс з безпеки пацієнтів, до якого серед інших країн приєдналась і Україна. Основним пріоритетом роботи цієї організації є запобігання інфекцій при наданні медичної допомоги [6, 7]. Тому зрозуміло, що в Україні існує необхідність підготовки лікарів, які володіють знаннями щодо профілактики та боротьби з ІПМД та відповідними практичними навичками; лікарів, які здатні правильно оцінити ризики та закономірності виникнення випадків таких інфекцій та вміють застосувати адекватні, економічно виправдані профілактичні та протиепідемічні заходи. Зараз в Україні склалася практика не реєструвати випадки ІПМД, тому що лікарі побоюються каральних заходів по відношенню до них. Але реєстрація випадків ІПМД дуже важлива, тому що диктує необхідність розслідування кожного такого випадку із з'ясуванням причин його виникнення, проведенням відповідних протиепідемічних та профілактичних заходів та створює умови для організації роботи щодо попередження в лікувально-профілактичному закладі подібних випадків у майбутньому.

Профілактика ІПМД – проблема державної важливості, яка визначає якість медичної допомоги, безпеку медичних втручань, ресурсозбереження при наданні медичної допомоги. Інтенсивний розвиток епідеміологічних знань при цій групі інфекцій дає змогу зрозуміти, що епідемічна безпека є складовою системи якості медичної допомоги. ВООЗ серед особливих факторів ризику виникнення ІПМД вказує на відсутність необхідної підготовки медичного персоналу, тому що ІПМД викликаються багатьма причинами, які взаємопов'язані як з системами та процесом надання медичної допомоги, так і з поведінковими чинниками персоналу [1, 3, 4].

На жаль, в сучасних умовах обмеженої кількості годин для освоєння епідеміології, випускники медичних вищих навчальних закладів ясно не уявляють масштаби проблеми ІПМД та шляхи її розв'язання. Згідно з навчальними програмами останніх років в медичних вищих навчальних закладах України відбулось скорочення годин, відведених для вивчення епідеміології для студентів, які навчаються

за спеціальностями «Медицина» та «Стоматологія», що було не виправдано, тому що країна втрачає досвідчених фахівців, які були б спроможні вирішувати проблеми профілактики захворювань сьогодення. Лікарі-клініцисти та стоматологи повинні знати основні закони розповсюдження інфекцій в стаціонарах, щоб запобігати інфекційним ускладнень захворювань, попереджати розповсюдження інфекцій та перешкоджати формуванню антимікробної резистентності збудників внутрішньолікарняних та інших інфекцій.

В теперішній час ВООЗ визначила свою стратегію як гармонізований всеосяжний підхід до контролю інфекцій, що передбачає раннє виявлення та ліквідацію спалахів та епідемій, організацію швидких та ефективних відповідних дій.

На наш погляд, зараз існує нагальна потреба збільшення обсягу підготовки студентів, які навчаються за спеціальностями «Медицина» та «Стоматологія», з епідеміології внутрішньолікарняних інфекцій, дезінфекції, стерилізації, організації профілактичних та протиепідемічних заходів, системи інфекційного контролю. Ці та інші актуальні розділи доцільно ввести в програми та навчальні плани викладання епідеміології з наданням необхідної кількості годин. Питання епідеміології та профілактики ІПМД також потрібно включати в післядипломну підготовку фахівців, в першу чергу на етапі навчання в інтернатурі. Якщо на додипломному етапі студенти повинні вивчити загальні принципи розвитку епідемічного процесу ІПМД, опанувати базові навички профілактики та боротьби з ІПМД, то в інтернатурі в залежності від спеціалізації акцент робиться на проблемах та особливостях виникнення ІПМД та розповсюдження їх збудників в стаціонарах різного профілю (хірургічних, терапевтичних, багатопрофільних, педіатричних тощо), при здійсненні конкретних діагностичних або лікувальних процедур, вивчення епідеміології інфекцій, спричинених певними умовно патогенними збудниками, такими як *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus*, *Clostridium difficile* та ін. Суттєвим аспектом навчання на цьому етапі є вивчення механізмів формування резистентності збудників ІПМД до антимікробних препаратів та опанування заходів, спрямованих на попередження розвитку антибіотикорезистентності у мікроорганізмів.

Поліпшення знань та удосконалення практичних навичок з питань епідеміології та профілактики ІПМД у лікарів різного профілю здійснюється на курсах тематичного удосконалення лікарів, де лікарі повинні отримати знання щодо нових безпечних технологій профілактики ІПМД. В Харківському національному медичному університеті створені курси тематичного удосконалення лікарів з епідеміології та профілактики ІПМД, але, на жаль, досі ці курси зацікавили тільки лікарів-епідеміологів. Висловлюємо надію, що головні лікарі стаціонарів різного профілю, розуміючи важливість проблеми ІПМД, направлятиме фахівців для навчання безпечним технологіям попередження ІПМД.

Висновки. Таким чином, в сучасних умовах необхідності поліпшення безпеки пацієнтів, значного розповсюдження ІПМД, загрози втрати таких лікарських препаратів як антибіотики через формування резистентності мікроорганізмів існує нагальна потреба внесення коректив у навчальні плани підготовки лікарів за спеціальностями «Медицина» та «Стоматологія». Проблема ІПМД завдяки

її складності та комплексності може бути вирішена зусиллями лікарів різних спеціальностей, тому студенти медичних вищих навчальних закладів повинні отримати базові знання з епідеміології та профілактики ППМД при вивченні епідеміології, які повинні поглиблюватися та розширюватися на післядипломному етапі медичної освіти.

Література.

1. Patient Safety Curriculum Guide: Multi-professional Edition // WHO, 2011. – 272 p.
2. Patient Safety report. Secretariat report to the 132th session of the Executive Board, held in January 2013 (page 6). – WHO, 2013. – 16 p.
3. Core competencies for patient safety research:

a cornerstone for global capacity strengthening / Anne Andermann, Liane Ginsburg, Peter Norton, Narendra Arora, David Bates, Albert Wu, Itziar Larizgoitia, // *BMJ Qual Saf*, 2011. – V. 20. – P.96-101.

4. Patient Safety Curriculum Guide. Infection prevention and control // WHO, 2012 – 5 p.
5. The evolving threat of antimicrobial resistance: options for action. // WHO, 2012. – 125 p.
6. World Alliance for Patient Safety. Forward Programme // WHO, 2004.–34 p.
7. Всемирный Альянс за безопасность пациентов. Глобальная задача по обеспечению безопасности пациентов: 2005 – 2006. Чистая помощь – безопасная помощь – ВОЗ, Женева, 2006. – 36 с.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ «МЕДИЧНА ГЕНЕТИКА» НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ

О. Я. Чупашко, С. Я. Парижак, З. Д. Воробець

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Вступ. Підготовка кваліфікованого лікаря загальної практики, що здатний до самостійного клінічного мислення і прийняття нестандартних рішень є основою реалізації системою вищої медичної освіти України іновативної моделі у рамках Євроінтеграції. Серед медико-біологічних дисциплін, що сприяють оволодінню компетенціями, необхідними майбутньому спеціалісту у будь-якій галузі медицини, медичній генетиці належить вагома роль. В останні десятиріччя простежується пріоритетність у загальній структурі патологій захворювань, у походженні яких значну, а інколи і вирішальну роль мають спадкові чинники. За даними експертів ВООЗ, серед загальної захворюваності населення спадкова становить 15–25%. Відомо понад 3500 спадкових захворювань і кількість їх зростає, зокрема, одна дитина із 100 новонароджених страждає важкою патологією внаслідок ураження хромосом, у 5–6% дітей спостерігаються різні генетичні дефекти. Прорив у медичній генетиці та молекулярній біології, що стався на початку XXI століття у зв'язку з розшифруванням геному людини, поповненням каталогу генів і мутацій, сформулюванням поняття трансдіючих мутацій, створює передумови для подальшого розвитку цієї медико-біологічної науки.

Основна частина. Відповідно до освітньо-професійної програми і освітньо-кваліфікаційної характеристики навчальна дисципліна «Медична генетика» (курс за вибором) для студентів 1-го курсу медичного факультету розрахована на 90 годин і вивчається на кафедрі медичної біології. З них 20 годин – це практичні заняття і 70 годин – самостійна позааудиторна робота студента. У курсі за вибором «Медична генетика» студенти мають змогу поглибити свої знання, які вони отримали при вивченні медичної генетики в рамках фундаментальної природничої дисципліни медичної біології. Професорсько-викладацьким колективом кафедри розроблені методичні вказівки до практичних занять з даного курсу, в яких детально описаний хід практичного заняття із застосуванням дослідницьких методів (ділова гра, метод моделювання, навчальний експеримент), питання до контролю засвоєння теми, а також представлено перелік навчально-методичної літератури, наукових статей вітчизняних і зарубіжних авторів.

Самостійна позааудиторна робота студента передбачає підготовку реферативних доповідей, що супроводжуються мультимедійною презентацією, з генетики ендокринних захворювань, системних скелетних дисплазій, спадкових хвороб нирок, характеристики окремих моногенних хвороб (спадкових гемоглобінопатій) тощо. Велика увага відводиться вивченню мітохондріальних патологій, оскільки згідно сучасних наукових даних, вони діагностовані в 1,6% серед здорового населення. У подальшому навчанні на клінічних кафедрах отримані знання з медичної генетики будуть корисними студентам, а в майбутньому – фаховим спеціалістам, бо спадкові хвороби зустрічаються в практиці лікаря будь-якої спеціальності.

Висновки. Проблема обтяженості людської популяції спадковою патологією набуває все більшої актуальності, і своєчасна діагностика захворювань ендогенної етіології, тобто спадкових є одним з пріоритетних завдань медицини загалом і медичної генетики зокрема. Вивчення медичної генетики вже з перших курсів у медичних університетах необхідне для розуміння сутності спадкових захворювань, їх профілактики та лікування. Це забезпечить формування у майбутніх лікарів високих професійних якостей, що відповідають актуальним і перспективним потребам суспільства.

Література.

1. Єрошенко Г.А., Шепітько В.І., Борута Н.В. Поняття про мітохондріальні хвороби. Мітохондріальні регулятори апоптозу та виживання клітин / Г.А. Єрошенко, В.І. Шепітько, Н.В. Борута // *Світ медицини та біології*. – №3 (40). – 2013. – С. 235 – 238.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник / А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
3. Кулікова Н.А., Ковальчук Л.Є. Медична генетика / Н.А. Кулікова, Л.Є. Ковальчук. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 188 с.
4. Соркман Т.В., Пішак В.П., Ластівка І.С., Волосовець О.П. Клінічна генетика / Т.В. Соркман, В.П. Пішак, І.С. Ластівка, О.П. Волосовець. – Чернівці: Медуніверситет, 2006. – 449 с.

<i>Д. О. Степанський, Н. С. Башкірова, Г. М. Дараган, Л. М. Сладкова</i> ПРОФІЛАКТИКА ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ.....	172
<i>В. П. Стусь, М. М. Моїсеєнко, П. Ю. Литвин, М. Ю. Поліон, К. С. Бараннік</i> ЛЕКЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	173
<i>А. О. Терещенко, Д. М. Шиян</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ НА ТЕОРЕТИЧНИХ КАФЕДРАХ.....	175
<i>М. М. Ткаченко, І. В. Гороть</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРОМЕНЕВОЇ ТЕРАПІЇ НА ДОДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ	175
<i>П. І. Ткаченко, Н. М. Лохматова, С. О. Білоконь, О. В. Гуржій, Н. М. Коротич, Ю. В. Попело</i> ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ДИТЯЧА ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ»	176
<i>В. І. Ткачук</i> ПРЕДМЕТ ЕКОНОМІКИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	177
<i>В. А. Туманов, І. М. Тимченко, І. Ю. Яковлева, О. Г. Тимченко, Н. О. Ясько, О. О. Нагорна, Н. О. Горчакова, І. С. Чекман</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ФАРМАКОЛОГІЇ.....	178
<i>В. О. Ульянов, О. І. Сирма</i> ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «ОСНОВИ КЛІНІЧНОЇ ЕМБРІОЛОГІЇ» НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ.....	179
<i>С. М. Феденько, Д. В. Семенів, І. О. Федяк</i> НЕОБХІДНІСТЬ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ У ВИКЛАДАННІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ УПРАВЛІНСЬКО-ЕКОНОМІЧНОГО НАПРЯМКУ	180
<i>М. Є. Фесенко, Л. С. Зюзіна, В. К. Козакевич, Н. І. Гасюк, О. О. Калюжка</i> ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ПРОПЕДЕВТИКИ ПЕДІАТРІЇ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ.....	180
<i>Т. В. Філат, О. В. Ковтуненко, Л. М. Сербіненко, М. Ю. Сидора, О. С. Запорожець</i> МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ЯК ОСНОВА ЯКІСНОЇ ОСВІТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ.....	182
<i>О. Д. Фофанов, О. О. Курташ, О. Я. Матіяш, А. П. Юрцева</i> ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ТА КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЇ НА ДОДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ	184
<i>І. С. Чекман, Н. О. Горчакова, Т. В. Кава</i> НАУКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ ТА УЧАСТЬ В ОЛІМПІАДАХ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕНОГО ЗАСВОЄННЯ ФАРМАКОЛОГІЇ.....	185
<i>Л. І. Чернікова</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЇ	186
<i>Л. В. Чернобай, І. С. Кармазіна, О. В. Васильєва</i> НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗІОЛОГІЯ» У ФОРМАТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ».....	187
<i>В. А. Черняк, О. О. Шевченко</i> ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА АНАТОМІЯ» СТУДЕНТАМ МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ВНЗ	189
<i>Т. О. Чумаченко, В. І. Семішев</i> ОСВІТНІ АСПЕКТИ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ІНФЕКЦІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НАДАННЯМ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ.....	189
<i>О. Я. Чупашко, С. Я. Парижак, З. Д. Воробець</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ «МЕДИЧНА ГЕНЕТИКА» НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ.....	191
<i>В. Й. Шатило, В. В. Свиридюк, В. З. Свиридюк</i> НАУКОМЕТРИЧНА СКЛАДОВА НАУКОВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	192
<i>В. І. Шепітько, Г. А. Єрошенко, О. Д. Лисаченко, О. В. Вільхова, Н. В. Борута, Т. М. Климач</i> СТРЕС У СТУДЕНТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	193